

De Schreeuw van Edvard Munch: in 1883 bereikte de rode gloed van de vulkaan Krakatau in Nederlands-Indië de Noorse hoofdstad.

Eyjafjallajökull is echo van 1783

Door een onzer redacteuren
ROTTERDAM, 16 APRIL. De Noorse expressionist Edvard Munch liet de wereld schreeuwen. Zoals op zijn bekendste schilderij uit 1893. Maar de hemel had ook echt geschreeuwd boven de haven van Oslo. De geel-oranje lucht op het schilderij is het gevolg van de ontploffing van de vulkaan Krakatau in 1883 in Indonesië, denken sommige deskundigen. De as die in de atmosfeer kwam, leidde over de hele wereld tot spectaculair oranje zonsondergangen.

Bij de uitbarsting van de Krakatau vielen 36.000 doden. De mees-

ten doordat aardbevingen tsunami's veroorzaakten.

De Krakatau-uitbarsting van 1883 geldt als een van de grootste in de geschiedenis, met de Vesuvius (79), de Tambora op Sumbawa (1815), Mount St Helens in de Amerikaanse staat Washington (1980) en de grootste vulkaanuitbarsting van de vorige eeuw, die van de Pinatubo in de Filippijnen in 1991, met een aswolk van naar schatting 34 kilometer hoog.

Maar precies een eeuw voor de Krakatau, in 1783, vielen in Europa tienduizenden doden na de uitbarsting van de Laki, in IJs-

land, die acht maanden lang lava, as en miljoenen tonnen zwaveldioxide uitstootte, tot 15 kilometer hoog. Daar stierven tienduizenden mensen en de helft van de veestapel.

Apocalyptische beelden bleven niet beperkt tot IJsland. In Groot-Brittannië werd de zomer van 1783 bekend als de 'zandzomer', en delen van Europa werden gevangen in mist, eerst Noorwegen, snel daarna Praag en Berlijn, later Parijs en Rome.

Extreem hete zomers en strenge winters volgden. In 1783 stierven 23.000 Britten door vergifti-

ging en het jaar daarna nog eens 8.000 door honger. De gevolgen bleven duren tot 1788. Frankrijk werd toen getroffen door zware stormen, die met de Laki in verband zijn gebracht. Oogsten mislukten, de graanprijzen stegen tot ongekende hoogte. De plattelandsbevolking, 85 procent van de Fransen, kwam vanaf juni 1789 definitief in opstand tegen het Franse koninkrijk. De Bastille werd bestormd, het Ancien Régime omvergeworpen. Het revolutionaire Frankrijk zou nog jarenlang onrustig blijven. In IJsland sliep de Laki alweer.